

рассмотрение экспозиций Музея природы ХНУ имени В. Н. Каразина, позволяющее полнее раскрыть многочисленность, разнообразие минералов и горных пород в природе, ознакомиться с систематикой древних организмов, их эволюцией и ландшафтами некоторых геологических периодов.

Итоговая аттестация по практическим и лабораторным занятиям проводится в виде контрольной работы по описанию и определению имеющихся в учебных коллекциях образцов минералов, горных пород и окаменелостей, в ходе которой студенты получают возможность продемонстрировать полученные ими навыки диагностики отмеченных геологических объектов.

Литература

1. Космачова М. В. Геологічні пам'ятки Харківщини, їх використання та охорона / М. В. Космачова // Вісник Харківського національного університету. – 2013. – № 1070 : Екологія. – Вип. 9. – С. 48–54.

2. Космачова М. В. Геологічна будова та спадщина Харківщини : навч. посіб. / М. В. Космачова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 112 с.

3. Космачева М. В. О методической целесообразности использования экспозиции геологического отдела Музея природы ХНУ имени В. Н. Каразина при преподавании учебного курса «Общая и историческая геология» / М. В. Космачева // Проблеми сучасної освіти : зб. наук.-метод. пр. : ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2014. – Вип. 5. У 2 ч. : Ч. 1. – С. 69–74.

4. Музафаров В. Г. Определитель минералов, горных пород и окаменелостей : справ. пособие / В. Г. Музафаров. – Москва : Недра, 1979. – 327 с.

5. Павлинов В. Н. Пособие к лабораторным занятиям по общей геологии : учеб. пособие для вузов / В. Н. Павлинов, А. Е. Михайлов, Д. С. Кизевальтер и др. – 4-е изд., перераб. и доп. – Москва : Недра, 1988. – 149 с.

*Г. В. Летяго, О. Л. Говаленкова, В. Г. Чернуський,
В. Л. Кашіна-Ярмак, А. О. Радченко*

Принципи та особливості викладання дисципліни «Педіатрія» студентам медичного факультету

У статті обговорюються принципи та особливості викладання дисципліни «Педіатрія», важливість застосування сучасних навчальних технологій і поєднання їх з традиційними видами занять для досягнення цілей освітнього процесу та підвищення якості навчання.

Ключові слова: педіатрія, професійна компетентність, новітні технології навчання, клінічна лекція, клінічне практичне заняття, самостійна робота студентів.

На сьогодні, відповідно до типової програми навчальної дисципліни «Педіатрія» для студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, затвердженої Наказом МОЗ України № 119 від 25.03.2005 р., дисципліна «Педіатрія» викладається впродовж VII-VIII семестрів на 4 курсі (аудиторних годин – 100, в тому числі лекцій – 20; практичних – 80; самостійна

робота студентів – 35), а також упродовж IX-X семестрів на 5 курсі (аудиторних годин – 140, у тому числі: лекцій – 30; практичних – 110; самостійна робота студентів – 40). У цілому, за відведений час студенти повинні отримати знання із клінічних розділів педіатрії, оволодіти навичками клінічного обстеження хворої дитини, вміти проводити синдромальну діагностику, оцінювати клінічні прояви, визначати обсяг діагностичних заходів та окреслювати принципи лікування у класичному варіанті [3, 4].

Методологічну основу викладання дисципліни «Педіатрія» складає чітка внутрішньодисциплінарна інтеграція та диференціація процесу навчання. Основними видами навчальної діяльності на кафедрі педіатрії медичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна є проведення лекцій та практичних занять. Ключовою особливістю вищезгаданих дидактичних форм є те, що вони є клінічними. Клінічна лекція – основна форма навчання, виховання та розвитку

студентів, вона забезпечує теоретико-методологічну базу з дисципліни, формує клінічне мислення. Клінічне практичне заняття характеризується розглядом випадків хвороб дитячого віку і є основною формою управління пізнавальною діяльністю студентів.

Основні принципи проведення клінічних лекцій на 4-5 курсі: протягом відведеного часу розглядаються нозологічні форми у типових їх проявах, подається класичний варіант розвитку клінічних проявів, діагностики та лікування захворювань [1, 5].

Обов'язково наводяться загальне визначення захворювання, поширеність, етіологія та патогенез, класифікація згідно з номенклатурою хвороб МКХ-Х, принципи діагностики та диференціального діагнозу, особлива увага приділяється перебігу патології, сучасним принципам лікування та профілактики. Обов'язковим елементом лекції є демонстрація хворого за тематикою, з розглядом історії хвороби й акцентуванням уваги студентів на типових ознаках захворювання та особливостях певного клінічного випадку. Подібна структура викладання лекційного матеріалу забезпечує, по-перше, зв'язок з іншими дисциплінами на основі інтеграції з фундаментальними та загальноклінічними дисциплінами. По-друге, формується певний рівень професійної компетентності, відбувається отримання та засвоєння базових професійних знань з дисципліни.

Завданням клінічного практичного заняття є встановлення взаємозв'язку між теорією та практикою. Необхідно навчити студентів застосовувати отриманий теоретичний матеріал безпосередньо під час роботи з хворою дитиною. Це досягається шляхом наведення певної сукупності характерних ознак, необхідних для класичного варіанту нозології, що вивчається. На цьому етапі діагноз хвороби, невідомий студентам, необхідно встановити в процесі огляду, максимально опанувати повний план обстеження пацієнта. При виконанні об'єктивного дослідження акцентується увага на методології пальпації, перкусії, аускультатії саме ураженого органу чи системи органів. При цьому обсяг диференційованих хвороб не обмежується та включає різноманітні захворювання ураженого органу. Питання лікування обговорюються в загальних для певної нозології принципах з обов'язковим урахуванням етіопатогенетичного підходу до його призначення. Подібна тактика проведення заняття сприяє активізації

розумової діяльності, застосуванню дедуктивного методу та способу міркування від загальних положень до окремих висновків.

Для отримання студентом якісних знань необхідно організувати активну навчальну діяльність студентів. Одним із етапів цього процесу є чітка, добре організована самостійна робота студентів. Її основна мета – розвиток пізнавальних здібностей, пошукових навичок, творчої активності та логічного мислення у студентів [2, 6].

Розвиток сучасних освітніх технологій дозволяє підвищити ефективність самостійної роботи студентів і якісно модернізувати навчальний процес у цілому. Для забезпечення наочності в навчанні було використано демонстраційне обладнання із застосуванням сучасних комп'ютерних технологій (мультимедійне обладнання з персональним комп'ютером). Застосування в процесі самостійної роботи бібліотеки та мережі Інтернет сприяє формуванню цілісної системи навичок. Самостійна робота виконується студентами в межах академічної дисципліни під керівництвом викладача – як в аудиторний час (курація, тестування, опитування, освоєння практичних навичок, вирішення ситуаційних задач), так і в позааудиторний (робота в бібліотеці, написання рефератів, вирішення клінічних задач).

Окрім того, розроблені викладачами кафедри дистанційні курси з низки дисциплін, у тому числі з «Педіатрії», дозволили оптимізувати технологію навчання таким чином, що студент при самостійній підготовці до практичного заняття має можливість ознайомитися з представленим теоретичним матеріалом. До уваги студента надаються ілюстрації, відеолекції, мультимедійні презентації, електронні версії підручників.

Нині в ілюстративному архіві кафедри є численні фотознімки хворих з різною патологією, відеолекції професорів кафедри, відеозаписи, на яких викладачі кафедри дають пояснення щодо проведення опитування та огляду пацієнтів, принципів діагностичного пошуку.

Завдяки дистанційним курсам студенти мають можливість ознайомитися з публікаціями провідних вчених не тільки України, але й закордонних фахівців.

Окрім того, в дистанційному курсі є можливість проведення контролю знань. Це може бути як самоконтроль, так і контроль з отриманням певних балів. Перевагою такого оцінювання є те, що на практичному занятті не витрачається час на проведення тестового контролю, студент може у зручний для нього час увійти в систему, відповісти на поставлені запитання – і одразу ж отримати оцінку (відбувається формування відомостей за кожним студентом). Окрім того, передбачено тренувальне тестування, тобто студент має можливість пройти завдання з детальним розглядом варіантів відповідей.

У системі також передбачено онлайн-спілкування з викладачем у встановлений ним час. На думку студентів, це допомагає краще засвоїти навчальний матеріал, окреслити зміст і характер подальшої роботи, стимулює пізнавальний інтерес.

Таким чином, використання зазначених методів викладання дисципліни, які поєднують традиційні види занять (лекції та практичні заняття) і застосування сучасних комп'ютерних технологій, у сполученні з активізацією самостійної роботи студентів, дозволяє значно покращити викладання та засвоєння навчального матеріалу, що підвищує успішність з дисципліни та формує стійкі знання і навички.

Література

1. Багрій М. М. Ефективність поєднання традиційних форм навчання із засадами Болонського процесу в доклінічній підготовці лікарів / М. М. Багрій, Н. М. Воронич-Семченко, О. Г. Попадинець // Галицький лікарський вісник. – 2010. – Т.17, № 1. – С. 89–91.
2. Говаленкова О. Л. Шляхи підвищення якості навчання / О. Л. Говаленкова, С. В. Говаленков // Проблеми сучасної освіти : зб. наук.-метод. пр. – Вип. 5. У 2 ч. : Ч. 1. – Харьков : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – С. 50–55.
3. Мороз І. К. Кредитно-модульна система організації навчального процесу : довідник для студентів / І. К. Мороз. – Київ : Освіта України. – 2005. – 91 с.
4. Скнар О. Модернізація форм і методів навчання студентів у контексті кредитно-модульної системи / О. Скнар // Вища школа. – 2006. – № 3. – С. 33–45.
5. Целуйко В. И. Болонский процесс и клиническое образование (размышления клинициста) / В. И. Целуйко, Л. Н. Никифорова, Г. И. Колиушко // Проблеми медичної науки і освіти. – 2008. – № 2. – С. 12–13.
6. Шевченко О. С. Шляхи удосконалення організації самостійної роботи студентів з позицій їх мотивації до навчання / О. С. Шевченко, Ю. М. Пашков, С. Л. Матвєєва // Актуальні питання якості медичної освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 12–13 трав. 2011 р.) / М-во охорони здоров'я, Тернопільський державний медичний університет. – Тернопіль : ТДМУ, 2011. – С. 375–376.

Н. В. Максименко, А. С. Александрова

Система дидактичного контролю з дисципліни «Формування екомережі»

У статті запропоновано систему дидактичного контролю теми «Структура екологічної мережі в Україні» з дисципліни «Формування екомережі» для студентів-екологів. Наведено базові та індивідуально-психологічні характеристики студентської групи на підставі алгоритму контрольної-проектної діяльності, обґрунтовано вибраний тип, вид, об'єкти перевірки, метод (їхнє поєднання) та форму контролю. Розроблено засоби контролю навчальної діяльності студентів та критерії оцінки їхнього виконання, визначено функції контролю, що превалюють у діях суб'єктів на занятті.